

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1940 kl. 2 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion
angående inskränkning i det av Kungl. Maj:t tillämpade
remissförfarandet.*

Uti en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 159, av herr *Holmbäck* hemställes, »att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om att taga under övervägande huruvida icke remissväsendet skulle utan att resultatet av ärendenas beredning sattes i fara kunna inskränkas mera än vad som skett genom kungliga cirkuläret den 5 juni 1931 till statens förvaltande myndigheter angående remissers verkställande och besvarande».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I § 10 regeringsformen stadgas: »Innan ärendena hos konungen i statsrådet föredragas, skola de, genom nödiga upplysningars inhämtande från vederbörande ämbetsverk, av den föredragande beredas». Vidare föreskrives i instruktionen för befattningshavarna i statsdepartement, att statssekreterare, expeditionschef eller annan befattningshavare skall äga att efter departementschefens bestämmande genom remiss till vederbörande myndighet infordra förklaring eller utlåtande i ärende samt att jämväl i övrigt inhämta för dess beredning erforderliga upplysningar.

Efter framställning av statens organisationsnämnd utfärdade Kungl. Maj:t den 5 juni 1931 cirkulär till statens förvaltande myndigheter angående remissers verkställande och besvarande, rörande vars närmare innehåll utskottet får hänvisa till den vid utlåtandet fogade bilagan. I cirkuläret anbefallas vederbörande förvaltningsmyndigheter och befattningshavare att, innan beslut fattas om inhämtande genom remiss av yttrande från myndighet eller annan, noga pröva behovet av sådan åtgärd. Vidare framhålles särskilt, att yttranden icke böra infordras i vidare omfattning eller från andra än som är nödvändigt för ärendets utredning, att i remissbeslutet uttryckligen bör anges den del av ärendet, som yttrandet skall avse, om detta blott erfordras i fråga om viss del av ärendet, ävensom uppgift lämnas på vem eller vilka, som skola höras, om yttrande skall avgivas efter hörande av underlydande myndighet eller annan, samt att, då i samma ärende remiss ifrågakommer till flera myndigheter eller andra, yttrande infordras, där så lämpligen kan ske, från dem samtidigt och icke från en efter annan.

Det i § 10 regeringsformen angivna, för svensk konstitutionell rätt säregna remissförfarandet, avser att garantera en objektiv utredning av regeringsärendena. Grundlagsbestämmelsen ålägger emellertid föredraganden endast att inhämta »nödiga» upplysningar, d. v. s. sådana som i det särskilda fallet kunna anses erforderliga. Departementschefen prövar diskretionärt — självfallet under vanligt konstitutionellt ansvar — huruvida och i vad mån upplysningar böra inhämtas i ett ärende, en prövning som i praxis också omfattar frågan om kommunala korporationers och enskilda institutioners hörande. Enligt utskottets mening råder emellertid ej tvivel om att remissförfarandet understundom fått en omfattning, som ej varit åsyftad och som ur flera synpunkter är ägnad ingiva betänkligheter. Förefintliga missförhållanden på området kunna emellertid enligt utskottets åsikt undanröjas genom ett strikt efterlevande av bestämmelserna i § 10 regeringsformen och förut anförda cirkulär den 5 juni 1931. Under hänvisning till det anförda och till att en riktig avvägning av remissinstitutets användning i sista hand alltid blir en omdömessak får utskottet avstyrka bifall till motionen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1940.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar *Hallén, Oscar Gottfrid Karlsson, Herlitz, Karl Bodin, Karl August Johanson, Nils Andersson, Öman, Anders Andersson, Hårdin, Albertsson**, *Andersson* i Igelboda, *Nordström* i Torsby, *Nolin**, *Fält, Norén, Hansson* i Hönö och *Wolgast*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga.

Kungl. Maj:ts cirkulär

till statens förvaltande myndigheter angående remissers verkställande och besvarande.

GUSTAF etc. etc. Vår ynnest etc. I skrivelse den 12 mars 1931 har statens organisationsnämnd — i ändamål att åstadkomma såväl lättnad i arbetsbördan för statsförvaltningen som skyndsammare behandling av de till förvaltningen hörande ärendena — framlagt förslag till åtgärder för begränsande av remissväsendet samt därvid framhållit bland annat:

Som allmän regel borde gälla, att remiss icke ägde rum i andra fall, än där så vore för ärendets sakliga utredning nödigt eller lämpligt.

I de fall, där för ärendets sakliga utredning remiss måste ske, borde densamma begränsas till de myndigheter, som frågan verkligen anginge eller som eljest kunde hava upplysningar av intresse att lämna. Särskilt borde undvikas att, då fråga vore om ärenden av mindre vikt, höra mera än den myndighet, vars förvaltningsgren ärendet närmast berörde. Mången gång kunde en föreliggande fråga, exempelvis ett kommittéförslag, anses allenast i viss mindre del beröra ett ämbetsverks område. I dylika fall borde redan i remissen angivas de delar, varöver utlåtande skulle avgivas.

I betydande omfattning förekomme, att utlåtande infordrades att avgivas »efter vederbörandes hörande». Det låge i sakens natur, att omständigheterna ofta påkallade en dylik åtgärd, men tvivelsutan skedde densamma understundom där intet påvisbart behov föreläge. Dylika remisser innebure ofta igångsättande av ett vidlyftigt och omständligt förfarande. Särskilt vore detta fallet, då många underlydande befattningshavare till följd därav hördes eller då yttranden inhämtades från kommunala korporationer. Remisser »efter vederbörandes hörande» borde så vitt möjligt undvikas jämväl av den anledning, att de i särskild grad vore ägnade att fördröja ärendenas avgörande. En viss garanti mot onödiga remissbeslut av dylikt innehåll vunnas, därest i remissresolutionen i förekommande fall alltid angåves vilken eller vilka, som skulle höras, innan det infordrade utlåtandet avgåves. I den mån ämbetsverk för avgivande av anbefallt utlåtande funne sig vara i behov av upplysning eller utredning i ett eller annat hänseende, kunde densamma i stället införskaffas genom ämbetskrivelse eller på eljest brukligt sätt.

Ej blott genom begränsning av antalet remisser eller genom angivande av de spörsmål, som det anbefallda utlåtandet skulle avse, kunde emellertid arbetskrafter besparas och tid vinnas. Av ej mindre vikt vore, att åt remissvaren gäves kortast möjliga avfattning; sålunda borde varje upprepning av omständigheter, varom upplysning redan funnes i akten, så vitt möjligt undvikas och skälen angivas på kortfattat sätt. Ofta kunde ett i promemorieform uppsatt yttrande, samtidigt som det beredde minsta arbete med svarets avgivande, även vara den för remissvarens vidare bearbetning lämpligaste formen. Att remissvaren koncentrerades till ett i möjligaste mån direkt ståndpunktstagande till den eller de huvudfrågor, remissen avsåge, vore nämligen till fördel för den, vilken hade att bearbeta det material, som sammanlagda antalet remissvar i ett ärende utgjorde. Särskilt ur sistberörda synpunkt vore

det av värde, om vid yttranden över lagförslag eller andra mer betydande frågor vederbörande myndighet, i större utsträckning än som nu i allmänhet ägde rum, redan från början klarlade sin principiella ställning till det föreliggande spörsmålet, efter behov uppdelat på flera huvudfrågor. Först där- efter — eller eventuellt i anslutning till det principiella ståndpunktstagandet i varje huvudfråga — borde de detaljerinringar följa, vartill anledning kunde anses föreligga.

Kungl. Maj:t — som denna dag utfärdat kungörelse angående tillägg till § 5 instruktionen den 31 december 1921 (nr 744) för befattningshavarna i statsdepartement — vill härigenom anbefalla vederbörande förvaltningsmyndigheter och befattningshavare att, innan beslut fattas om inhämtande genom remiss av yttrande från myndighet eller annan, noga pröva behovet av sådan åtgärd, därvid de av organisationsnämnden framhållna synpunkterna böra tjäna till ledning. Särskilt bör iakttagas,

att yttrande icke infordras i vidare omfattning eller från andra än som finnes för ärendets utredning nödigt;

att i remissbeslutet uttryckligen anges dels, då yttrande finnes erforderligt allenast beträffande viss del av ärendet, den del därav yttrandet skall avse, dels ock, om yttrande finnes böra avgivas efter hörande av underlydande myndighet eller annan, vem eller vilka skola höras; samt

att, då i samma ärende remiss ifrågakommer till flera myndigheter eller andra, yttrande infordras, där så lämpligen finnes kunna ske, från dem samtidigt och icke från en efter annan.

Remissvar skola städse avgivas så skyndsamt förhållandena det medgiva; och åligger det vederbörande befattningshavare att genom påminnelser eller eljest tillse, att svaren inkomma inom föreskriven tid eller, där tid för svars avgivande ej är utsatt i remissbeslutet, inom skälig tid efter beslutets dag.

Vid besvarande av remisser skall innehållet i Kungl. Maj:ts cirkulär den 22 mars 1907 (bih. nr 13 s. 1) noga iakttagas. I enlighet härmed bör yttrande tecknas å remissakten, såvida lämplig plats därför finnes, samt, då yttrandet är tillstyrkande och icke anses erfordra särskild motivering, avfattas allenast med angivande av sådant tillstyrkande. Ej må i något fall yttrande avfattas vidlyftigare än omständigheterna påkalla, därvid särskilt skall iakttagas, att innehållet i de remitterade handlingarna icke återgives i vidare mån än som är oundgängligen nödigt.

I ärende av beskaffenhet att skola underställas riksdagens prövning bör yttrande till Kungl. Maj:t åtföljas av genomslagskopia i minst ett exemplar.

Stockholms slott den 5 juni 1931.

GUSTAF.

N. Gärde.